

Ան որոշեց համայն հայոց աշխարհի ժողովուրդը Աստուծոյ խօսքով մխիթարելու մասին եւ մտածեց, թէ արդեօք ինչպիսի՛ էլք գտնէ ատոր համար: Շատ օրեր գողթնի մէջ նոյն խնդիրով զբաղելէ ետք եկաւ հասաւ Սուրբ Սահակ Պարթեւ կաթողիկոսին քով, որ իր պատրաստակամութիւնը յայտնեց այդ որոշումին համար:

Ապա բոլոր միաբանները ժողովին կանչեցին եւ Հայոց Աշխարհին փրկութեան համար որոշեցին հայ ազգի համար նշանագիրներ գտնել: Այս մասին յայտնեցին նաեւ հայոց թագաւորին, որուն անունը Վռամշապուհ էր:

Արքան անոնց պատմեց Դանիէլ անունով եպիսկոպոսին մասին, որ գտած է հայերէն լեզուի ալֆապետը՝ այբուբենը:

Դանիէլ եպիսկոպոսի գտած այբուբենը ստանալով՝ Վռամշապուհ արքան,

Սուրբ Սահակ եւ Մաշտոց մեծապէս ուրախացան:

Արքան հրամայեց ամէն տեղ նոյն նշանագիրներով կրթել մանուկները:

Մտերոպ Մաշտոց երկու տարի ուսուցչութիւն ըրաւ: Այդ միջոցին հասկցուեցաւ, որ այդ նշանագիրերը բաւական չեն հայերէն լեզուի ինչիւնները ամբողջութեամբ արտայայտելու համար:

Ու կրկին նոյն հոգին մէջ ինկաւ ու էլք մը կը փնտռէին:

Մտերոպ Մաշտոց արքային հրամանով եւ Ս. Սահակի համաձայնութեամբ խումբ մը տղաք հետը առաւ ու ճանապարհ ինկաւ: Գնաց Եդեսիա եւ Ամիդ քաղաքները: Ան իր աշակերտները երկու խումբի բաժնեց: Մէկ խումբը դրաւ Եդեսիա՝ ասորական

ՄԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳԻՒՏԸ՝ ՀԱՅ ԳԻՐԻ ԳԻՒՏԸ

Մտերոպ էր անունը այն մարդուն, որուն մասին պիտի պատմեմ: Ան Տարօն գաւառէն էր, Հացեկաց գիւղէն, Վարդան անունով երանելի մարդու որդին: Ան իր մանկութեան կրթուած էր ինն յունական կրթութեամբ, ապա եկած էր Մեծ Հայքի Արշակունի թագաւորներու պալատը, աշխատած թագաւորական դիւանատան մէջ: Ան հմուտ էր աշխարհական կարգերուն եւ իր զինուորական արուեստով սիրելի դարձած էր զօրականներուն:

Եւ անկէ ետք ան վանեց իրմէ իշխանական ցանկութիւնները եւ պարծանքի խաչն առնելով մտաւ Քրիստոսի խաչակիր գունդին մէջ: Գողթնի անկարգ ու անխնամ տեղերը: Հոն զինք ընդունեց գողթնի իշխանը, աստուածասէր մարդ մը, որուն անունը Շաբիթ էր: Մտերոպ Մաշտոց իշխանին օգնութեամբ սկըսաւ Աւետարանը քարոզել գաւառին մէջ եւ բոլորը կռայաշունչութեւն ազատելով բերաւ Քրիստոսի հնազանդութեան:

ԹԻՒԸ ՊԱՏՄԱՍՏԵՃ՝ ՈՒԹԱՆ ԿԱՐԵԱՆ-ՏԻՐՄԻԲԵԱՆ ՆԿԱՐԱՄԱՐՈՒՅՃ՝ ՈՒՅՅԻ ԲԵՇՈՒՅԵԱՆ

ՐՎ Է ՀԵՄԻՆԿԸ «ՎԱՐՔ ԽՆՇՏԻՑ»Ի ԿՈՐԻՆ

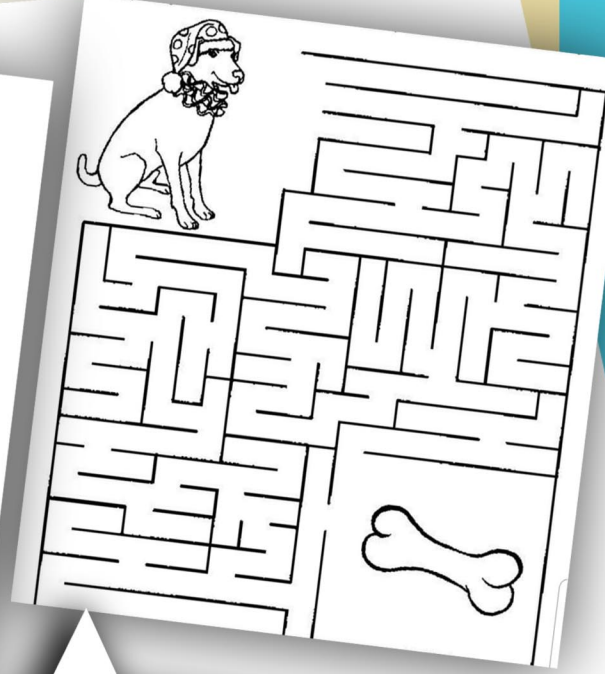
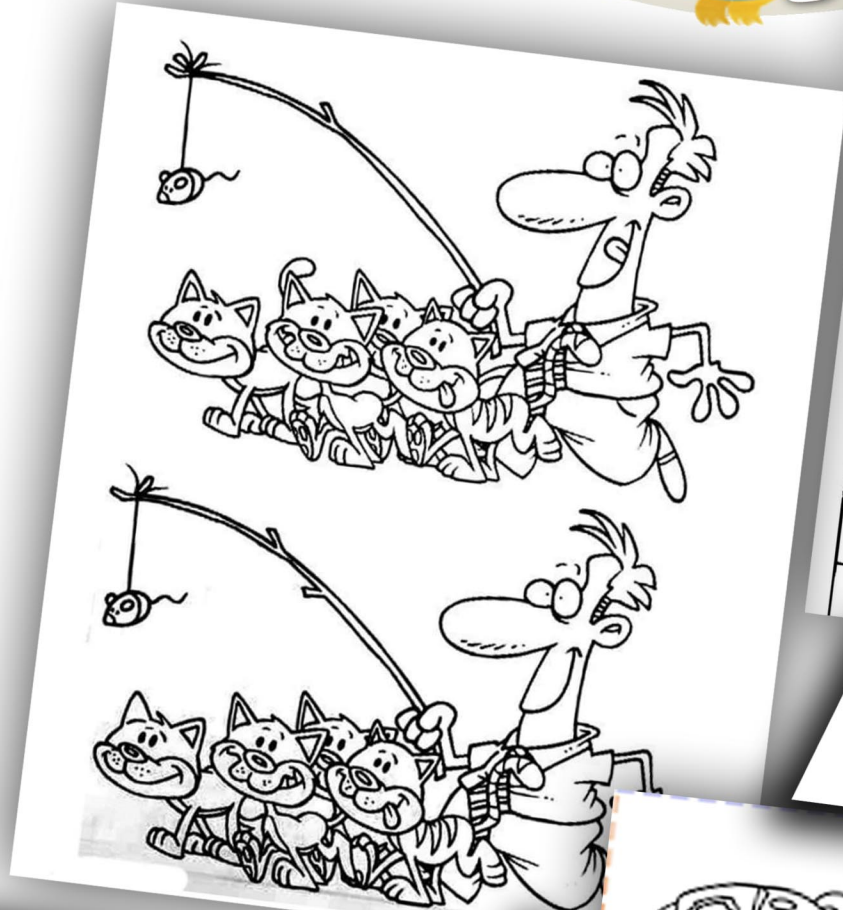
«Վարք Մաշտոց»ի գիրքը հայերենով գրուած առաջին պատմական ինքնագիր գործն է, որ գրուած է 443 թուականի Կորին վարդապետի կողմէ:

Կորին վարդապետ ծնած է 380 թուականին եւ վախճանած 450-ին: Եղած է Մեսրոպ Մաշտոցի առաջին աշակերտներէն մէկը եւ մասնակից է գիրերու գիտին եւ թարգմանական աշխատանքներուն: Յունական դպրութեան մէջ հմտանալու համար կը դրկուի Կ. Պոլիս: Հայաստան վերադառնալէն ետք եղած է ուսուցիչ, քարոզիչ ու թարգմանիչ: Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի աշակերտները մանաւանդ Յովսէփ Կաթողիկոսը զինք մղած են որ գրէ իրենց ուսուցիչին վարքը եւ գիրերու գիտին պատմութիւնը:

«Վարք» կը կոչուին եկեղեցւոյ կողմէ սուրբ հրոշակուած մարդոց կենսագրութիւնները: Սուրբերու գործերուն մէջ աստուածային միջամտութիւն կը տեսնէին եւ հրաշքեր կը վերագրէին անոնց:

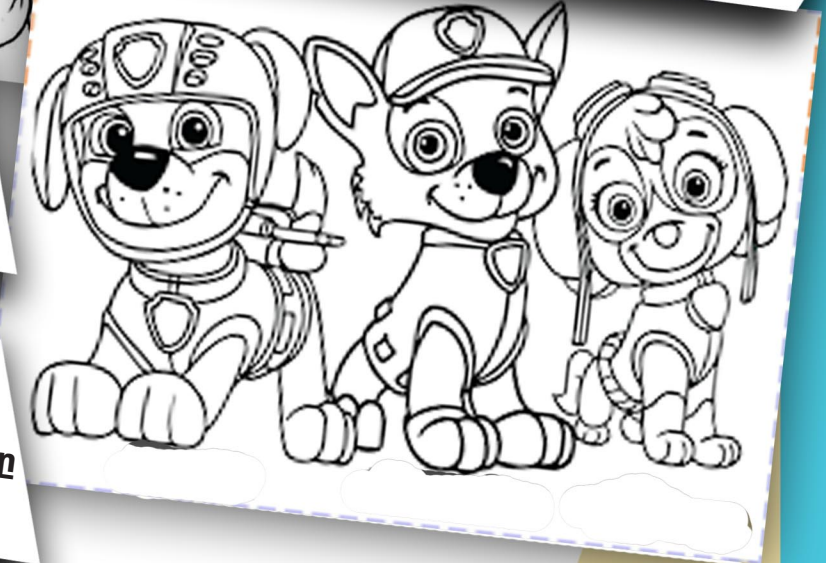
Կորին կը յիշէ այն բոլոր անձերը աշխարհիկ թէ եկեղեցական, հայ թէ օտար, որոնք օգտակար եղան գիրերու գիտին համար տարուած աշխատանքներուն:

Կորին ցոյց կու տայ, որ Մաշտոց գիրերու գիտը կատարեց, «որպէսզի բոլոր մարդոց հասնի Զրիստոսի Աւետարանը եւ մարդիկ փրկուին», այսինքն Աստուածաշունչ մատեանը հայերէնի թարգմանուի: Ան «հայոց աշխարհի փրկութիւնը» միասնական գիրի ու գրականութեան մէջ կը տեսնէր: Ան յոյներն ու ասորիները կը համոզէր, թէ հայերն ալ գրական լեզու ունենալու իրաւունքը ունին:

Ո՞րն է արդեօք ոսկորին հասցնող ճամբան:

Կրնա՞ս գտնել երկու պատկերներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող ութ տարբերութիւնները:

Այս սիրուն շնիկներուն պատկերները ներկէ նախասիրած գոյներով:

ԱՄԿ ԷՏՏԻՆՆ ՈՒ ԼԱՄԲԸ

Երբ թագաւորը կը տեսնէ Ալա Էտտինի շքեղ դղեակը, կը համոզուի, որ ան խաբած չէր զինք:

Ալատտինն ու իշխանուհին կ'ամուսնանան ու կ'ապրին երջանիկ:

Լուրը կը հասնի ափրիկեցի կախարդին, որ պատեհ առիթի կը սպասէր, որ կրկին ձեռք ձգէր կախարդական լամբը:

Օր մը, երբ Ալա Էտտին տունէն կը բացակայէր, կախարդը շրջուն վաճառականի տեսքով կը նստի անոր դղեակին դիմաց ու կը կանչէ.

- Հին լամբե՛ր կը գնեմ, հին լամբե՛ր... ո՞վ կ'ուզէ իր հինը փոխարինել նորով:

Իշխանուհին, անտեղեակ իրենց լամբին գաղտնիքէն, կը փութայ կախարդին մօտ ու իրենց հին լամբը կը փոխարինէ նորով:

«Ասիկա հաճելի անակնկալ մը պիտի ըլլայ Ալա Էտտինին», կը խորհի իշխանուհին: Կախարդը կը յափըշտակէ լամբը նոր ձեռքէն ու հագիւ բռնած՝ կը շփէ:

Ծուխերուն մեջէն կը յայտնուի հսկան ու կը գոռայ.

- Հրամանքդ, տե՛ր:

- Շուտով դղեակն ու իշխանուհին Ափրիկէ փոխադրէ,- կը հրամայէ կախարդը:

Հրահանգը անմիջապէս կը կատարուի:

Քիչ ետք, երբ Ալա Էտտին կը վերադառնայ՝ ո՛չ իշխանուհի, ո՛չ ալ պալատ կը տեսնէ: Կը կռահէ պատահածը: Կը շփէ մատանին ու կը հրամայէ հսկային, որ անմիջապէս վերադարձնէ իրեն իշխանուհին ու պալատը:

- Կը ցաւիմ, որ պիտի չկարենամ կատարել հրահանգդ,- կ'ըսէ հսկան: Լամբի հսկան շատ անելի ուժեղ է՝ քան ես:

- Ուրեմն շուտով զիս կախարդին մօտ փոխադրէ,- կ'ըսէ Ալա Էտտին:

Շատ չանցած, Ալա Էտտին ինքզինք կը գտնէ կախարդին մօտ:

Իշխանուհին երբ կը տեսնէ Ալա Էտտինը, կ'աղաչէ. «Ալա Էտտին՛ն, ազատէ զիս այստեղէն»:

դպրութեան, իսկ միւսը ուղարկեց Սամուսատ քաղաքը՝ յունական դպրութեան հետեւելու համար: Մերոպ Մաշտոց շատ նեղութիւններ քաշեց իր ազգին բարի օգնութիւն մը գտնելու համար: Ամէն բան շնորհող Աստուած իսկապէս պարգեւեց անոր այդ բախտը: Ան իր Սուրբ Աջով հայրաբար ծնաւ նոր ու սքանչելի ծնունդներ, հայերէն լեզուի նշանագիրները: Մաշտոց գծագրեց, անուանեց ու դասաւորեց, յօրինեց՝ վանկի մէջ կապելով զանոնք:

Սամուսատ քաղաքին մէջ գտաւ հին յունական դպրութեան գեղագիր մը, Հռոփանոս անունով, որուն ձեռքով ձեւաւորեց նշանագիրներուն բոլոր զանազանութիւնները:

Ապա ձեռնարկեց թարգմանութիւն ընելու իր երկու աշակերտներուն հետ, որոնցմէ առաջինը Յովնան կը կոչուէր, եկեղեաց գաւառէն, իսկ երկրորդը՝ Յովսէփ Պաղնատունէն: Թարգմանութիւնը սկսաւ Սուրբ Գիրքի Սողոմոնի Առակներէն, որ ճիշդ սկիզբէն կը յանձնարարէ իմաստութեան ծանօթ ըլլալ ու կ'ըսէ. «Ճանաչել զիմաստութիւն եւ զխրատ, իմանալ զբանս հանճարի» (Ճանչնալ իմաստութիւնն ու խրատը, իմանալ հանճարի խօսքերը):

Այնուհետեւ Մաշտոց իր աշակերտներով հրաժեշտ տալով Սամուսատ քաղաքին՝ վերադարձաւ Եդեսիա ու անկէ եկաւ հասաւ Հայաստան: Այրարատեան գաւառի կողմերը, նոր քաղաքի սահմաններուն մօտ, Մեծ Հայքի արքայ Վռամ-շապուհի վեցերորդ տարին:

Մաշտոց գիտէր, որ ժողովուրդը յօժար էր իր գիտին եւ ուրախութեամբ պիտի ընդունուէր անոր կողմէ:

Եւ երբ Մաշտոց իր աշակերտներով մօտեցաւ թագաւորական քաղաքին՝ լուր բերին թագաւորին եւ սուրբ կաթողիկոսին: Անոնք պետական աւագանիի (մեծամեծներ) ողջ բազմութիւնն առնելով քաղաքէն դուրս ելան եւ Ռահ գետի ափին դիմաւորեցին երանելին: Ողջունեցան զիրար, ցնծութեան ձայներ եւ հոգեւոր երգերով ու բարձրաձայն օրհնութիւններով մտան քաղաք եւ տօնական ուրախութիւններ կազմակերպեցին օրեր շարունակ:

